

Takáts Gyula

Áldozat

Onnan hoztam ezt a szép mohát.
Zöld hús... Az asztalomra tettem...
Barlang a forró hegyen át:
oly teljes iv és oly egész világ...
Csak álltam ott — még itt —,
de szárnya máris vitt oda, akik
szabad homályodon voltak egész.
Emelt e hús a mohás kőlapig,
ahol vadász és méhészlakott.
Kénjárt méz, őzek szívének
asztala s a tépett cifraszűr
tükrén, ha nézte, nem magát,

a tölgy fölött már látta, azt a fát...
Kékkánya rajt... Gerincemen
— szikláról könnyű peregre —,
mint jeges sződa, vert a forrás...
S a sok galamb s a sok korallt,
aranyló rókaömböt,
mit jószerecsém megadott,
magasra tartva kosaram,
letettem, mint az áldozatot...
Csupán e szép kerek mohát, kis sünt
a szén és mészégetők útján,
ezt hoztam csak a tüzes hegyen át:
zöld húst... Az asztalomra tettem.

Újdonságok
az iskolaévbenSzakmunkásképzés, új tantervek,
szabad szombat

Az új tanév: rendkívüli jelentőségű állomása annak a folyamatnak, amelyet összefoglalóan „az oktatás korszerűsítése” szöveggel szoktunk megjelölni, és amely az 1972-es oktatáspolitikai párhuzarozatban megfogalmazott tervek szerint halad. Minthogy az iskolaügy tervszerű reformjának ez az idei szakasza fokozott érdeklődésre tart számot — hisz jószerivel a lakosság: tanulók, szülők, tanítók —, tájékoztatást kértünk a középok, valamint az általános iskolai képzésben szeptembertől „élő” változásokról, újdonságokról dr. Müller Józsefnél, a megyei, illetve Csanádi Gézártól, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetőjétől.

Központi rendelkezés alapján az ipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari szakközépiskolákban, a szakképzés egyes ágaiban szeptember 1-től meg kell kezdődni a szakmunkásképzést. A középoktatás eddigi struktúrája (gimnáziumi, szakközépiskolai, szakiskolai oktatás és szakmunkásképzés) nyilvánvalóan megváltozik. Hogyan?

Dr. Müller Józsefné: — Az ipari, mezőgazdasági és élelmiszeripari szakközépiskolákban bevezetendő új képzési forma lényege, hogy a tanulók az érettségi mellé szakmunkás-bizonyítványt is szerezhetnek. Ezekben az úgynevezett szakmunkásképzési célú szakközépiskolákban, következőképpen, megerősödik a szakmai gyakorlati képzés; nő a szakmai elméleti, de főként a gyakorlati órák száma, néhány, úgynevezett közismereti tantárgy óraszámának rovására. Mindazonáltal az első két osztályban nincs különösebb változás — a korábbi, szakközépiskolai képzéshez viszonyítva. A harmadik-negyedik évfolyamok viszont többet járnak gyári, üzemi szakmai gyakorlatra, melyhez az iskolák és vállalatok szoros együttműködése szükséges. A fiatalok a második évtől ugyanazokat a kedvezményeket kapják, mint a szakmunkástanulók, tanulmányi eredmény és munkateljesítmény alapján: ösztöndíjat. Az új képzési formában tanulók felkészült szakmunkások lesznek, másrészt lehetőséget kapnak felsőfokú, szakirányú továbbtanulásra. A középoktatás képzés struktúrája tehát a következőképpen változik: megmarad természetesen a gimnáziumi, valamint az érettségit adó szakközépiskolai képzés; az újdonság: az érettségit és szakmunkás-bizonyítványt nyújtó „szakmunkásképzési célú szakközépiskola”. Maradnak a szakmunkásképzők, és bizonyos változásokkal a szakiskolák.

A Csongrád megyei tanács művelődésügyi osztálya két évvel ezelőtt vizsgálta: mennyire felelnek meg a megye társadalmi-gazdasági szükségleteinek a középiskolai képzési profilok. A központi rendelkezések végrehajtásakor nyilvánvalóan figyelembe vették ennek a felmérésnek a következtetéseit is. Ezek

alapján: milyen konkrét profilváltozásokkal, vagy módosításokkal kezdődik el az új tanév?

Dr. Müller Józsefné: — A felmérés alapján megállapíthatjuk, hogy lényeges korrekciókra nincs szükség, a képzési profilok változásai jórészt követik a gazdasági-társadalmi változásokat. A megyei munkaerőhelyzete, az iskolázottság szintje, a gazdasági fejlődés és az oktatás korszerűsítése azt viszont megköveteli, hogy változtassunk a beiskolázási arányokon, és módosítsunk néhány képzési profilt is. Olyan beiskolázási rendszert kell alakítanunk, amely egyszerre szolgálja a népgazdaság szükségleteit és az egyén érdekeit. Kinek-kinek olyan iskolában kell tanulni, amelyből nyílt útja van tovább. A megyei párt-végrehajtóbizottság állásfoglalása szerint a következő beiskolázási arány a kívánatos: a gimnáziumokba és a hagyományos, középoktatás képzési célú szakközépiskolákba a tanulók 42 százaléka, a szakmunkásképzési célú szakközépiskolákba és a szakmunkásképzőkbe 58 százaléka kerüljön. A megyei középiskolai közül a következőkben indul szeptembertől az érettségit is adó szakmunkásképzés: a makói 601-es szakmunkásképzőben, a mezőgazdasági gépszerelő osztályban; Várhelyen, a növénytermesztő és állattenyésztési szakközépiskolában indul az állattenyésztő-képzés. A következő tanévben, 1979-ben, profilbővítéssel géplakatos osztály kezd a csongrádi faipari szakközépiskolában; a vásárhelyi Kossuth Zsuzsanna szakközépiskolában géplakatos, esztergályos, műszergyártó és karbantartó szakmákat tanulhatnak; a szentesi mezőgazdasági szakmunkásképzőből szakközépiskola lesz, disznótenyésztésnek ad szakmát. Itt jegyezném meg, hogy a növénytermesztők és állattenyésztők középiskolai képzése központi intézkedésre megszűnt, ezentúl a felnőttoktatásban lehet e szakmákat megszerezni. Ezért a vásárhelyi szakközépiskola említett profilváltozása, valamint a következő tanévtől, a makói Juhász Gyula szakközépiskoláé, ahol kertészeti helyett mezőgazdasági áruforgalmi szak indul.

— A szegedi változások?

Csanádi Géza: — A Pebrits Lajos szakközépiskola hat osztályból négyben indul szakmunkásképzés: vasúti távközlő és biztosítóberendezési műszerészek, vezetékes távközléstechnikai műszerészek, valamint két osztályban Diesel-mozdonyszerelők végezhetnek itt. A Rózsa Ferenc szakközépiskolában egy villanyszerelő és két gépjárműtechnikai szerelő osztály indul. A Fodor József szakközépiskolában húsfeldolgozó szakmát szerezhetnek a tanulók. A növénytermesztők és állattenyésztők középiskolai képzésének megszüntetése szintén érint szegedi iskolát: a Kiss Ferenc szakközépiskolában növénytermesztő helyett még egy erdészeti osztályt indítunk 1979 szeptemberében. A szakiskolai

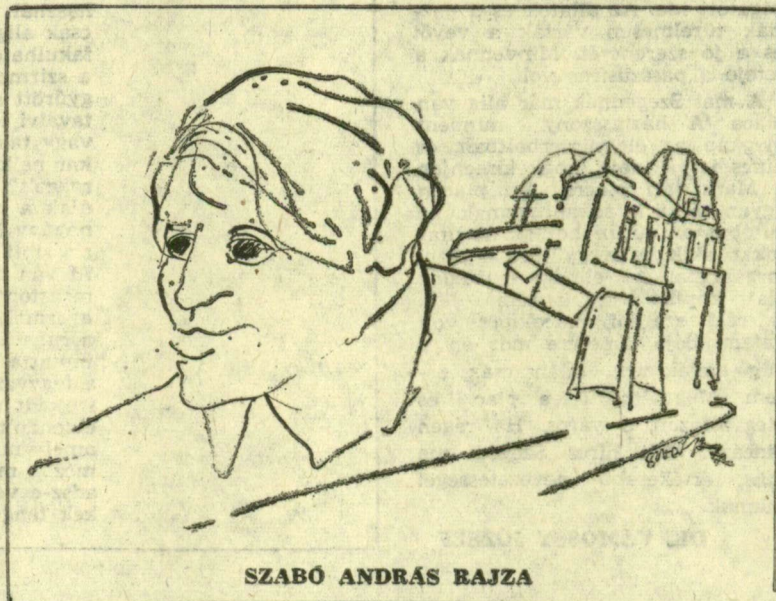
képzésben említett módosulás ugyancsak érvényes szegedi intézményekre is: a gyors- és gépfő iskolákban heti háromnapos helyett 6 napos oktatás lesz, az eddigi szakmai tárgyak mellett gazdasági és jogi, történelmi és társadalmi ismereteket, matematikát és fizikát is tanulnak. A képzési idő két év.

— Az általános iskolákban szeptembertől bevezetik néhány tantárgy új tantervét; a pedagógusok már kézhez kapták az iskolai nevelőmunka két új alapdokumentumát; kiterjesztik a szabad szombatos munkarendet. Mindezekről a legfontosabb tudnivalóink?

Dr. Müller Józsefné: — A pedagógusok júniusban befejezték a tanfolyamokat, amelyeken felkészültek az új tantervek bevezetésére. A szeptembertől érvényes tervek korszerűek, figyelembe veszik a tantárgyi integráció követelményeit. A tankönyvek és az új, jegyzékben is rögzített alapeszközök elkészültek, megrendeltük ezeket, legfeljebb szállítási gondok lehetnek. Az első osztályosok valamennyi tantárgyukat új tervek szerint tanulják szeptembertől. A harmadik-negyedik osztályban bevezetik az osztályfőnöki órákat, új a negyedik osztályos rajz és testnevelés tanterve, valamint a hatodik osztályos fizikáé. A matematikáról annyit, hogy az első-sők természetesen már az új, a kísérletre épült tanterv alapján dolgoznak, és a megyei gyereklétszám 5—6 százaléka tanulja új tanterv szerint az ötödikes matematikát.

— A nevelőmunka két fontos dokumentuma: Alapelvek az általános iskolai nevelés és oktatás munkájához; A tanítási órán és az iskolán kívüli nevelés terve. Ezek tulajdonképpen a nevelőiskola megvalósítását célzó dokumentumok; az iskolatípus egész munkáját átfogó alapelveket fogalmaznak meg az egységes hatás, a neveléscentrikus oktatás érdekében. A szabad szombatokról, pontosabban a tizenegy napos tanítási rend kiterjesztéséről már tájékozódhattak a szülők a lapokból is. Ezúttal csak azt szeretném hangsúlyozni; bár a központi utasítás értelmében a páros heteken lesznek szabad szombatok, az első szülői értekezlet megbeszélései alapján, a szülők túlnyomó többségének kérésére, iskolánként módosíthatják ezt. Mindenképpen az a cél, hogy a gyerekek többet lehessenek a családjuk körében.

SÜLYÖK ERZSÉBET

SZABÓ ANDRÁS RAJZA

Az erőművész

A külvárosi kiskocsmában, egykori izgalmas biliárdcsatlakozás helyén jóformán semmit sem változott az elmúlt harminc év során. Az asztalok, a bárpult, a tükör is ott áll, ahol emlékezetem őrizi. De a csapos, a jó öreg Frédi bácsi nincs már; helyén most fiatal, álmos képű férfi könyököl a pultba, aki a kiscsóné s a rendelést lusta fejbiccentéssel nyugtázza. Egyébként vendég nemigen zavarja e kora délelőtti órában a kocsmacsendjét. Csak ketten ülünk a sarokasztalnál, a régi, megszokott helyen: Kajak meg én.

Becsületes neve Gyovai Sándor. A Kajak csak úgy, a nagy erejéért ragadt rá. Mert akkoriban, amikor mint ifjú legény, még azt hittem, én vagyok a világ közepe, nálánál erősebb férfi nem „futott” mifelénk. Beszéltek róla, hogy évekkel azelőtt a hazai boksztól nagy reménységgel volt, de hogy miért állt meg félúton, miért nem lett „nagy” belőle, azt sohasem tudtam meg.

Kajakra akkoriban mint valami félistenre néztünk fel. Szerettük, mert vele egyenrangú felnőttként kezelt. Maga köré gyűjtött s boksztolni, birkózni, súlyt emelni tanított, sőt néhányunkat vidéki turnéira is magával vitt. Mert Kajak artista volt — mint mondotta: erőművész.

A turnék során mi boksztoltunk, birkóztunk, de az előadások fénypontja ő volt. „Most pedig kedves közönségünk, megismerik Alexandert, a világ legerősebb emberét” — cseng fülembe a műsorzámokat bejelentő Rácz Pisti hangja, és szinte magam előtt látom Kajakot fekete, rövid klottgatyában, félmeztelen, amint kilép a színpadra és mosolyogva, hajlongva mutogatja hatalmas izmait. Aztán következnek a „nagy számok”. Vasat hajt, láncot szakít, foggal húzza ki háromujjnyi vastag deszkából az öklével beütött szegyet, fát vágnak a fején tartott tuskón, és így tovább...

Hol van már az az idő, hol az a régi Kajak?! Elhízott, nehéz mozgású lett, fekete, hullámos haja megoszult, arca fáradt, megtört, csak a szeme, a hangja, a nevetése a régi, ahogy rám szól:

— Halló kispajtás! Merre kalandozol?

— Bocsáss meg...

— Jó, jó, de üres a poharam... Nem, nem konyakot, rumcsit. Olcsó, és nem ráz... Hej, de rég nem láttalak kispajtás! Pedig sokszor gondoltam rád. De hát te elkerültél, én meg tudod... Biztosan mondták a fiúk.

— Mondták.

— Jó pár mázsát üttem kispajtás. Ártatlanul... Mit vigyorgsz? Hidd el, ha mondom.

— Ne kormozz, Kajak!

— En kormozok? Becsület szavamra...

Intek, hogy ne folytassa, hiszek neki. Pedig tudom mi, hogyan történt, meg aztán jól ismerem Kajakot...

Világéletében olyan ember volt,

aki az utolsó falatját is megosztotta bárkivel. De csak józanul. Egy-két deci rum már teljesen kicserélte: belekötött fűbe-fába, s a legkisebb ellenállásra törtüzött, futásra kényszerített egy egész vendégsereget.

Ment ez jó ideig még a felszabadulás után is. Am, ahogy normalizálódott a helyzet egyre szigorúbban büntették a botrányhősöket. De Kajak sehogy sem tudott megbékülni az új renddel: úgyelt tovább, mint azelőtt.

Az ötvenes évek elején erősen ivásnak adta a fejét. Utón-ütfelen világá kúrtólte bánatát, hogy azok a tetvesek — mármint a hatóságok — azt merték tanácsolni neki: hagyja a szélhámoskodást, nézzen valami becsületes munka után. Egy este pedig, amikor egész napi poharazgatás után éppen egyik ivócimboráját pofozgatta, a beavatkozó rendőrt úgy helybenhagyta, hogy az több hetes kórházi kezelésre szorult.

Letartóztatták, és elítélték.

Pár év múlva, miután kiszabadult, jó ideig úgy tűnt, megjött a jobbik esze. Akkor meg az történt, hogy, életében először, szerelmes lett egy erkölcsileg nem éppen tiszta múltú, nálánál jóval fiatalabb asszonyba. És ezzel megindult a lavina. Mert a szépasszonyt hidegen hagyta Kajak késői lángolása, s ő szerelmi bánatában ismét az itálban keresett vigasztalást... Aztán egy éjszaka, erősen kótyagos állapotban, félhoitva verte az illető hölgyet és a szeretőjét, s a lakásban is összetört, összezúzott mindent...

Ismét bezárták.

Mikor kijött, a maga módján, megpróbált beilleszkedni a társadalomba. Engedélyt kapott és szabad úszóként folytatta régi mesterségét. Járta a falvakat, nagy csinnadrattával reklámozta „világzárait”, de gyengén ment az üzlet, hisz maga sem volt már a régi. Rádásul egy alkalommal a lába is eltört, ami hónapokig téttlenségre kárhoztatta... És most itt ül a régi kiskocsmában, s szemrehányóan szól rám:

— Mi van veled, megkukultál? Figyelj már ide, kispajtás. Van néhány óriási új számom! Ha elműlik ez a nyavalya a lábomból, meghűlyitem a világot! Te is becsúszhatsz a buliba. Konferálsz, besegítesz esténként három százasért... Sőt, a kaját és a kéglit is én állok. Na, mit szólsz hozzá?

— Ne sédítis, Kajak.

Csodálkozva néz rám, mint aki nem akar hinni a fülének, aztán sértett ábrázattal nagyot húz a pohárból.

— Látom téged is meghűlyítetek ezek — szót végül morcosan. — Írkálsz-firkálsz, győtröd magad havi három-négyezerért, ahelyett, hogy az élet könnyebbik oldalán sétálgatnál...

— Hát igen, én már ilyen boldog vagyok.

— Jó, jó, nem kell mindjárt begerjedni. Az ember már szót sem válthat veled, pedig valamikor a tűzbe is utánam jöttél volna...

Szomorúan, semmibe révedő tekintettel mondja az utolsó szavakat, aztán jó ideig szótlanul, magábaroskadtan ül, mintha teljesen megelégedett volna rólam.

— Az igazat megvallva, érzem én a szívem mélyén, hogy luftballon ez az én nagy tervezetése — töri meg végül a csendet, mintegy önmagának beszélve. — Világzámok, siker, sok pénz — nem lesz belőle semmi... Elrontottam az életet valahol, és most már késő újrakezdeni. Vén hülye vagyok, széditem még önmagamot is... Na, de eleget sírtam, megyek. Szévasz kispajtás.

Feláll, megölel és mosolyog, valahogy úgy, hogy belésszajdul a szívem. Aztán elfordul, megrázza ősz fejét, és bicegve megindul az ajtó felé.

IZSÁK ANDRÁS